

B E T S.

Meg-érkezett a' múlt héten Tetsörzd Hadnagy *Bagyó* Ur mint Kurir *Szisztovból*. *Bukoreltibe* küldetett vala, de 17-dik Juliusban B. *Herberttel* és Gróf *Eszterházzal* edgyütt mentenek által *Szisztovba*, hol a' Tanátskozáshoz — — hozzá kezdettének — és csak egy Kurirt várunk még *Szisztovból*, 's mindeu órán többet hallunk. — Azonban azt tartják lokan, hogy a' békefélegnek nagyobb részét Bétsben dolgozák. Oberster és a' Prufszus Királynak tulajdon Adjutántja *Bischofsverder* Ur igen nagy betsületben tartatik Bétsben, és itt egy titkos Congressus lehet, némellyek vélekedése szerint; mivel ezen Oberster Ur minden nap a' Státus Ministereiivel edgyütt dolgozik — és a' mint láttzik nem kitsiny dolgokban. — Itt lokan bizonyosnak lenni állitják, hogy Felséges Urunk minden Orzágnak Kormányozóit, Présesseit, és főbb embereit ide Bétsbe kívánná öszve hivatni, hogy az ő Felsége minden némü Jobbágyainak közönséges hasznokra egy közönséges tanátskozás tartatnék, és hogy minden nehézségeiket a' Nemzeteknek el hárithasza ő Felsége. — Ugy haljuk, hogy *Gallitzinnak* is egy különös Udvari Kantzelláriája fogaa lenni Bétsben. — *Blanchárd* ma estvélt 6 órakor útnak indul megint a' Levegőben — jó utat ő Kegyelmenek.

Buda 29. Julii. — „ Már egy néhány napokkal ennek-elötte meg érkezett vala a' hire, hogy a' mi Fels. Fő Hertzeg *Palotinusunk*, és *Pesth* Vgyének Főispánnya Aug. 6 dikára, a' maga Főispányi székébe lejendő bé iktattatására le fogaa érkezni; és az-is tudtára esék ezen N. Vgyének, hogy F. Urunk által, ezen bé iktatásra Királyi Biztosnak rendeltetett a' mi Koronánk örökösse F. *Ferentz* fő Hertzeg — azért — 1.) Valóságos belső Titkos Státusbéli Tanátsos és a' F. Kamara 2-dik Présesse *Báró Ortzi László* Ur ő Exc. ja, ezen N. *Pesth* Vgyé.

Vgyének *Banderiumával*, ezen Vgyének határ széléig *Vörösbírig* az öhajtvá várt Felségeknek mint Vezér eleibe menvén, ezen alkalmatossággal minden tiszteliséget tévő Sergeknek ő Exja léfzen Vezérek. — 2.) A' 27-dik Juliusban tartott Petti Vgyék különös gyűlésben a' N. Vgye részéről, az ő Felségek eleibe való menetelre ki-neveztettek: Orátornak a' *Vtzi Canonikus T. T. Bodonyi Sándor Ur*; *G. Keglevich Adám*, ezen N. Vgyének Rend. Vice Ispánnya Tanácsos *Szili Jofef*, a' *Törvényes Tábl. Biráji* közzül *Kubinyi Károly* és *Lajos Urak*, Tanácsos *Burján*, *Glozius Samuel*, és *Stupáczky János Urak*, kik minnyájon 6 lovas hintókban mennek ő Felségeknek elejébe; a' többi Nemefsi Rendje pedig ezen Vgyének, a' már említett fő Vezér alatt, ló-háton díszelíti ezen pompát. — A' *K. Palatinus* mint ezen Vgyének fő Ispánnya, maga-is ezen jelentését küldötte Deák nyelven a' Vice Ispányhoz: — „*Prænobilis Domine!* az az: Fő Nemes Ur! „Az én Petti Vgyei Főispányi hivatalomhoz minden órán hozzá kívánván kezdeni, hogy az én *stellatiomnak* napját az én kedves *Többséges Ferenz* fő Hertzeg, ki ő végre ő Felségétől Királyi Biztosnak rendeltetett, a' következő Aug. hónap 9-dikére határozta legyen; ezen irásom által jelentem, hogy azért ezen N. Vgyének ezen időre *Többséges* gyűlése hirdetésék, gondja legyen *Kegyelmednek* rája; ki többnyire maradak Bétsben 25. Julii 1791. Jóakarója *Leopold Palatinus. m. pr.* — Ezen két Város *Pest* és *Buda*, szimén ugyan vetélkednek egymással, hogy most ezen *Infellátziokor* ki tehesse nek magokért, csak azért-is, hogy a' *Koronázásra* való készületekben meg-tsalattáttanak vala.

Kolozvár 22. Julii. — „Itt az Ország-gyűlésen, mely már *Seprején* vagon, a' *Vallásbéli* dolog keményen foly, valamint *Magyar Ország*on; nona ez itt sokkal *szokotlanabb* dolog, mint ott, és *törvényünk* ellen vagon; még ugyan semmi határozás nints az *effélékben*. A' *Nemesek* is egy nagy *Instántziát* adtanak-bé a' *Diétára*, mellyet talám még

még a' jövő hétfőn olvasnak-fel, melyben, a' mint hallom, azt kívánnyák a' Mágnásoktól, hogy *Gróf 's Bároi* Rangjokat tegyék-le, és a' régi módi szerint velek egy Rangba legyenek — és e' nem kiss lármát fog okozni. — Az Örmények és majd minden Németek, kik hivatalokban vóltanak, Indigenatust (Hazafitványságot) kérnek, hogy hivataljából ki ne essenek.

Debretzen. — Juliusnak 17-dikén Király Biztos M. Bárb *Ortzy* Jofef Ur estvére meg-érkezék a' T. *Sinay* Uram szakadása dolgában Debretzenbe; minden *Superintendenz*időkből a' nagy Tiszt. *Superintendens* Urak-is meg-érkeztek vala, de *Sinay* Uram ezen *Commissiot*-is kívánván meg-jáztodlatni, Bétsből haza nem jött 's így az egész *Synodust* nem irtódzott meg-tréfálni. Őszve vóltanak gyűlve a' fő *Superintendenz*idős Kurátor Urak-is, kik a' magok nehézségek' elé-adása véget egy néhányszor gyűlést tartának; hónap-után már el fog menni a' Kir. Biztos Ur, nem várhatván a' *Sinay* Uram haza jövetelét, és a' T. T. *Superintendens* és Kurátor Urak-is ezen szorgos munka idején itt olly sokáig nem várakozhatnak.

Szemlin tájáról Pászai Helységéből 25. Julii. — Ambátor a' múlt hónapnak közepétől fogva minden óráu kézfén állyon Nemes Regimentünk (vólt Gréfen) az utazásra, még-is mind eddig tsak a' székelen maradtunk *Quártélyban*. Ezen hónapnak 20-dikán kaptunk ő Felsősgétől ajándékul 50 R. forintokat és egy hónapú ajándék 'söldöt; de még eddig tsak ugyan nem hihetjük, hogy háborunk legyen, mig nem látjuk; mert a' mint, a' Környülállások vagynak, ha szinte lenne is valami valahol; de Belgrád környéke tsendeléségben láttatik maradni. — A' *Pafsarovitzi* Törökök most-is szabadon járnak Szemendrőbe (Szemendria.)

Brafsó 16. Julii. — „Eppen a' máii napon érkezék-bé idé a' hir, hogy a' Muszkák a' Nagy Vezért fel-keresvén, *Mahtsinnál* fel-is találták, és egy derék tsatát tartván velek, ezek között 5000 a' földön maradt; 40 szép és ujj ágyukkal edgyütt egész tábori készületit prédába foglalta; — de a'

Muzsikák közül is 2000-en maradtanak a' tsata pia-
tazon 's t. — a' mint már erről bővebben szólott a'
Kurir. — Ezen tsata után azonnal egy Kurirt kül-
dött a' Nagy Vezét *Bukorestbe*, hogy B. Herbert és
Gr. *Eszterházy Szisztovba* mennyenek a' békelségről
való tanátskozásra; kik már *Szisztovban*-is vagynak.
— Nékünk egész *Háromszéken* olly rendkívül való
sok szénánk lett, hogy alig győzzük bé-takarítani,
Gabonánk-is elég van, és olyanak, hogy "alig hi-
szem, hogy valaha olyanak lettenek vóna; de a'
a' szüntelen való sok első miatt mind le-
dőlt, és fű által költe — a' szüntelen való első miatt pedig
nem arathattjuk, holott már el-is készült, a' hol
a' jég el-nem rontotta; de a' jég, hol egy helyt,
hol más helyt, máig-is szüntelen húll, és már Er-
délyben sok helyeken, 's *Háromszéken* is sok káro-
kat okozott. — Itt a' mi széleinken még eddig
minden kézzületeink olyanak, hogy ezekből az e-
gész Világ háborut ítélhetne; de én úgy itélek, hogy
minden órán mind nekünk, mind a' Muzsikának bé-
kelségünk lészzen a' Portával. — *Háromszéken* a'
Perkő mellett olly keményen fútt az idén a' *Nemere*
szele, hogy egy *Báránybörbe* farsángló hamis fat-
kú Bak *Farkast* farkánál fogva vivé-el *Szentlélek-*
ről. — A' Csikiaknak és Gyergyaiaknak 1000 kö-
ből, a' *Háromszékieknek* pedig 2000 köből zabnak
Oldh Országba való bé vitelére rendelés tétetett va-
la, és ezen parantsolat most vízfzsa-vonatott —
hátha ez-is a' békelség szele?

Stanislaus Augustus Lengyel Királynak a' Statufok-
hoz tett *Beszéde*. — (*Erlang. Nro. 51. 5. Julii.*)

Uraim, Hazafi Társaim! Az Isteni Gondviselés
vezérlett bennünket, és Hazánknek közönséges job-
bitására a' nagy lépést meg tettük; tsak ne gondol-
juk még, hogy Munkáinknak vége vóna. Van még
egy néhány tziel, mellyet hasonlóképpen el-kell ér-
nünk, és még eddig ki nem jelentettük. Nem jua-
lom még minékünk a' magunk ki nyugvása. Az,
a' mi, Hazánknek javára eddig meg-esett, tsak bi-
zonyysága légyen ennek, hogy az emberi erő, ha
edgyüvé adja magát, nagy dolgokat vihet véghez.
Hü.

Hűséges Statusok! Tudják már Kentek, mit akarok mondani, hogy tudniillik tovább-is nagy erővel kell igyekeznünk azon, hogy ujj Siftemánknak egész tökéletességre való vitelében dolgozzunk. Ez a' mi mostani fő dolgunk, és meg-kell tselakedettel bizonyítanunk, mit vihetünk mi Lengyelek végbe a' mi valóságos Eggyeségünk által. A' lok Objectumok között, mellyeknek jó rendbe kell vétetni, egyre különösön kell figyelmeznem, és ez nem más, hanem a' munkára szánt, és közöttünk meg-vette-tett mezei munkás, ez a' szerentsetlen Rab szolgál, mellynek tsak nem hasonló Fatuma vagyon a' Négerekkel, és majd senki sem gondolkodik rólla, hogy ő is ember, hogy néki is praetensioja van az ember jussához, és a' ki hogy ugy bánnyunk velle mint emberrel, valósággal meg-érdemli. Tudják Kentek, hogy minden szükségeinket a' Paraszt szerzi nekünk, és a' mesterségekre, a' Kézi-munkákra, a' miveletlen matériát a' Paraszt szolgáltatya, a' Paraszt adja. Meg kell azt már esmérnünk, igen szükséges tagja a' Paraszt a' virágzó Társaságnak, az Országának. Ez az ember, a' Paraszt tart és táplál bennünket a' maga munkájának gyümöltseivel, mellyekből tsak keveset, és gyakran semmit se tehet el magának; ő maga koplal, és fogyatkozást szenved, mikor mi ő általa mindenben bővölködünk. Mi lenne a' mesterség, a' Kereskedés Paraszt nélkül? A' Paraszt leg-hasznosabb teremtés a' Békesség idejében, a' hadakozás pedig nálla nélkül nem lehet el. Ki őltalmazza a' Hazát? vagy hogy világosabban szoljak, ki az az eszköz, mellyel élünk a' Hazának őltalmazásában? A' Parasztokból állittatnak azok a' rettentő hadi Sergek (Armádák), a' kik nélkül egész tartományokat az Ellenség kezére kelene botsátanunk. Ezt teheti a' mezei ember, hűséges Statusok! és már azt tartom, hogy senki se fogja töllem kérdeni; hogy valyon szükséges e' tehát a' Parasztnak könnyebbitéséről gondolkodnunk. Ideje hogy ezen Objectumot fel-végyük, és ezt közelebb fel-is fogjuk venni,

Gróf Teleky Ur ő Exc. ja, Bihar Vármegyei Fő Ispányságába lett szerentsés bé-iktattatása' alkalmazottságával, ezt a' Belzédet tartotta: — Mélt. Gróf, K. Biztos Ur! T. N. Státusok és Rendek!

„Eletemnek leg-kedvesebb Napjai közé szám-lalom ezen szerentsés Napot, a' melly engemet, 4 esztendőktől fogva való el-válásom után, ezen T. N. Vármegyével mint Főt, a' Tagokkal viszont ed-gyesít. Mennél nagyobb gyökeret vert pedig szí- vemben, ezen T. N. Vármegyének szeretete, és men- nél nehezebben esett nékem, szeretett Vármegyém- mel kívánt egyesülésemnek hátráltatása; anaál nagyobb vigasztalást veszek abból: hogy sem távol lételem, sem az időknek viszontagságai, el nem ölt- hatták erántam azt a' jó indulatot, és szeretetet, mellyel ezen T. N. Vármegyének kebelében, máj napon fogadtatom. Ennek tanúbizonysága ezen je- les, és fényes Gyülekezet, mellyel bé-iktatásomnak Innepe meg tiszteltetik, és ennek záloga azon ki-je- lentett hajlandósága a' T. N. Vármegyének, melly Felséges Királyunktól ezen Fő Ispányi Hivatalra lett kegyelmes bevezetésemet követte. Hogy pedig mind ezek, jó szívből származtanak, az a' szív, mellyet eleitől fogva ezen T. N. Vgyéhez viseltem, nem enged kételkednem. — Neveli ennek felette örömet, hogy Fő Ispányi Hivatalomba bé-ikta- tásom, Excell. iád által vagyon, Mélt. Kir. Biztos Ur! a' kinek nem tsak nagy érdemü édes Attyának, ezen Fő Ispányi Székben tett érdemei a' T. Vgyénél eleven emlékezetben-vagynak; hanem személyes ér- demei is, és ditséretes tulajdonságai, hogy egyebe- ket el-halgassak, ezen N. Vgyének, esztendőktől fog- va való bölts kormányozásában, a' Közjónak, és Eggyességnak hasznos munkálódásában, mind a' Ki- rályi Felség előtt kedvet találtak, mind pedig e- zen T. N. Vármegyének közönségesen, szeretetét megnyerték; engemet azonban Excellentiád' biz- teletére, és barátságára örökösen el-köteleztenek. Böldegnak tartom magamat továbbá, illy bölde- g idöben ezen T. N. Vármegye' Kormányán ülni; és
nem

nem csak örömet meg-tetézi, hanem ugyan élel-
 ti szívemet, a' Közjónak tehetségem szerint elköz-
 lésére, annak meg-gondolása, hogy az időnek ritka
 boldogságával, olly Felségnek uralkodása alatt, és
 választása által emeltetem ezen Fő Ispányi Székre,
 a' ki maga kintsét nem tárhazában, hanem Hívei-
 nek sziveiben helyhez-teti; a' ki nem a' Törvények
 nek, hanem a' Törvények által kíván parantsolni,
 és a' kinek parantsolatait midőn tellyesitem, nem
 egyebet tselekeszem; hanem a' Törvényeknek szol-
 gálok, és Hazámnak boldogságát elközlöm; e'
 kettőben áll pedig minden jó Hazafiának szabad-
 sága, és polgári kötelelsége. — Nintsen egyéb tár-
 gya Királyom' szolgálatjának, Hazám' boldogságá-
 nál, és midőn ezeket el-váihatatlanul egyben köt-
 teteknek lenni esmérem, életemet ezeknek, és a'
 T. N. Vármegye' köz-javának örömmel szentelem,
 Jóra törekedő igyekezetemben pedig, fel segítetté-
 met, ezen T. N. Vármegyének érdemes tisztviselő
 Tagjaitól kérem, és reménylem; hogy magunkat
 mind Felséges Urunknak kegyelmeire, mind pedig
 ezen T. N. Vármegyének szeretetére érdemelsé te-
 hefsük, és annak a' Közjónak, melyet kötelelsé-
 günk szerint elközlünk, késő Maradékainkban is
 részesei lehetsünk. — Ezen nemes Tárgynak áldoz-
 zunk-fel minden személyes tekintet, haszont, és
 óldalas tzélokot. Munkálkodjuk egybe-vetett vál-
 lakkal a' Közjót, ugymint a' kiknek egy Királyunk,
 egy Hazánk, egy Törvényünk vagyon; egymást
 szeretsük, és a' szeretetben egymásnak adólsak ne
 maradjunk. — Illyen indúlattal, és értelemmel
 lelkesítetve, kötelezem magamat a' T. N. Várme-
 gyének szolgálatjára, mind közönségesen, mind
 izeméllyesen, és nem tsak szóval, hanem tseleke-
 dettel, és jó példával, eldjárói kötelelségemnek
 meg-felelni, és a' T. N. Vármegyének izivelségét
 meg-nyerni kívánom; melyben magamat ajáu-
 lom-is. „

A Vóltér temetése Párisban Jul. 11. dikén. — Párisban minden napon 18 Theátrumokon szoktának külömb-külobbféle nemű Komédiák, eljáztodtatni: Jul. 11. dikén pedig meg-szaporítottatott a' 19. dikkel, melly a' *Vóltér* temetése vala. Az ő hólt teste 10. dikben Párisba hozattatván, a' Bástillának romladozott maradványai közzé helyheztetett, a' melly hely-is már előre fokféle emlékeztető irásokkal fel-készítve, és Strá'sákkal körül-véttetett vala. Más nap dél után fel-véttetvén a' tett innen, a' Városnak minden nevezetesebb utzájin meg-hordoztatott, és végre a' *Genoféva* templomába le-téttetett. Leg-előll mentenek ezen tzerémonióbann a' Párisi Nemzeti Gárdák musikával, az utánn a' Katóna tanuló gyermekek 's a' t. A' szembe tünhetőbb nevezetes dolgok ezen tzerémonióban e' következendők vóltanak. — A' *Klúbok* Sergének Zászlóin lehetett igen szép emlékeztető rajzolatokat szemlélni. Utánnok mingyárt egy álláson a' *Bástillának* ki-tsinált formája vitettetett, mellyet nem meszse oda, valami régi módi köntösbe öltözött személyyek, a' többek között a' Bástilla bé-vételének, az abbann taláttatott készületeknek és golyóbisoknak Protokolumat tartván, követtenek. A' *Bástillát* bé-vett Sergek leg-inkább ki-tettzők valának *Ruszszonak* és *Mirábónak*. Mejj-képjeikkal. A' Komédiásoknak régi módi köntösbe öltözött Serege megelőzte éppen a' *Vóltérnak* aranyos Alló képét vivő sz. *Mihály* szekerét. Az után következtenek a' véghetetlen Musikus Chorusok, Akadémikusok, Tudósok, és egy kézi halotti szekér *Vóltérnak* minden kézi irásai hennel lévén. Azon szekeret, melyre *Vóltérnak* iszonyu nagyságu üress forma koporsója vala helyheztetve 12 fejer lovak vonták, 4 és 4 lévén egymás széltibe fogattatva. A' szekér előtt egy énekes és musikás Chorus ezen nagy Filosofusnak nagyságos tselekedeteit éneklerte. Minden piatzok 's nevezetesebb utzák, különösön pedig minden Komédiás házak, a' *Vóltér* utzája, így szia.

szintén *Villettének* is azon háza, mellyben *Voltér* meg halálozott vála, a' leg-nagyobb pompára valónak fel készítve: és ezen utolsónál az egélz trérimonia meg állapodván, ki jöve innen *Voltérnak* örökbe tartott *Léánya* és örökösse *Madam Villette* és ennek *Léánya*, ugy szintén azon ártatlanul megöletett *Calasnak*, kinek az az után következett időkb. ben valamint *betsülletét*, ugy *samiliáját* is *Voltér* óltalmazta és tartotta valameg, két *Léányai*, gyászruhába öltözve, kik a' *Voltér* álló képének fejére a' dítsétségnek koszoruját fel helyhezteték. A' *Komédiás házak* előtt is meg állapodván mindenütt hasonló tisztelet mutattatott ezen nagy *Poéta* halmvainak, melly tisztelet késő estve a' népnek *Voltért* magasztaló kiáltásai között a' *Genofeva* templománál végeződött bé.

A' *Revoluzionak* sz. innepe *Jul. 14-dikén* fokkal nagyobb pompával innepeltetett meg, mind tavaly, és a' *Márs* mezején egybenn gyülekezett hazafiaknak száma temérdeknek mondatik voltnak lenni. A' *Ministerek* miányajon jelen voltnak az *Oltár* mellett, a' *Nemzeti gyűlésnek* pedig csak 12 tagjai. Midőn *Minister Montmorin* olvasná az *Oltár* előtt a' már tudva lévő hazafiai új hitet, mellyet most minden *Zászlók* allyai ujjanton le-tettenek, és a' következő formulát is — az *Isten*, a' *Nemzet*, a' *Törvény* és a' *Király* — a' többek között felolvasta volna: — *Mitsoda Király?* — fel-kiálta a' nép, mellyel ezen *Királyi* nevezet minden *Zászlók* ról és az esküvésnek formájából is ki-törölteték. (*Staats Bel* Nro 89.) — Egy szóval ismét olyan dolgok fordultanak elő *Párisban*, mellyeknek olvasása akár kit is ifzonyodásra gerjeszthet. Ezen dolgok a' *Király Párisból* való titkos elmenetelének következtelése, mellyek a' napoknak rendjei szerint, következőképpen kezdik ki-ütni magokat.

Három napok alatt u. m. *Jul. 13, 14, és 15-dikén* három különböző gondolatoknak elő adása és vetélkedő megítélése izzasztotta a' *Nemzeti-gyűlés* tagjainak homlokait. A' *Királynak* jobb akai,

rói, még csak azt is vétkes dolognak tartották, hogy a Királynak tselekedete inquisitio-ba vétetett volna. Mások egyet értettek az egyszólt 7 Commissiókkal; és azt kívánták megmutatni, hogy ha szintén jussa volna is a Nemzeti gyűlésnek a Királynak tselekedetét a Constitutio-nak törvényei szerint megvizsgáltatni, csak ugyan sem az ő elszökése, sem pedig hátra hagyott jelentő Levele által a Constitutio megbántatottnak lenni nem tartathatnék; melly szerint Királyi személye ezen minden eltekre nézve szent és megbánthatlan lévén, csak *Bouillé* és az ő társai érdemelhetnek büntetést. A harmadik rendbeliek pedig, még csak hallani sem kívántanak egyébről, hanem csak egyedül a Respublikai igazgatás formájának felállítatását vitatták. — Legtöbb mérget öntöttek ki Jul. 15-dikén a Király ellen *Pethion* és *Vanier* nevezetű Deputáltak. „Protzessust kell a Király ellen indítani — így szökött az első — mert megújított hitét, a melyet a Constitutio mellett tett, megszegvén, idegen Hatalomságokkal Frantzia Országának védelmére egyet értett. Egy Királyt, a ki Királynak való következeskor az Ország Constitutioját esküvéssével meg erősíteni nem akarná, nem lehetne Királynak esmerni: tehát egy más Királyt is, ki a Constitutio-t a maga tulajdon keze által irt protestatiojával szegi meg, annál inkább nem lehet Királynak tartani. — Sokkal többre terjeszkedett *Vanier*, ki nek mérges beszédjéből (Stats Rel. Nro 89.) csak egy keveset teszünk ide: „Hát ez a kérdés, hogy a Királyt törvényesen megítélői lehetne-e? Sőt az én kívánságom inkább a volna, hogy határozódnék meg, hogy valyon az a Király, a ki a maga helyét futás által elhadja, a ki a hazafiu háborura maga jelt ad, ki a Koronának gyanítható örökösét az Országból magával elviszi, ki azt a Constitutio-t a melly őtet Királynak tette, egy hitvány jelentő Levél által semmivé teszi, Király lehet-e; és itt a megbánthatatlanságról még csak szó is? Fel-tésem, hogy valakit meg akarnátok a Nemzet méltósága ellen

ellen tett bűnért büntetni: ugyan kinek nevében tse-
lekednétek ezt? talám annak nevébenn, a' ki a'
Törvényeket maga lába alá tapodván, fegyver ál-
tal akart uralkodni? egy hite-szegettnek, egy szö-
kevénynek, egy öszve-esküdöttnek nevébenn é?
Nem elég volt-e az, hogy *Mi* ezen privilegiált *Va-*
lamihhez (*Wesen*) egy Nemzettől ki-telhető minden
bő-kezüséggel viseltettünk? hogy az ő kezeibe 10
's 12 Depártmánoknak adó-fizetését ki-töltöttük?
hogy az ő hitel-felett való tékozlásait 's Udvarnak-
jai által tsináltatott adólságait meg-fizettük? ma-
gát a' külömbenn el-kerülhetetlen Bánkerotságtól
meg-mentettük? 's a' t.

Minekutánna azoknak beszédjeik, kik a' Király-
nak le-tétettetését kívánták, egy darab ideig ezen
a' hangon mentenek volna: erőt vettenek végre az
indulatokon a' Monarkhikusoknak vélekedéseik, kik-
nek tellyes igyekezetek az, hogy a' Királyt a' jelen
való inquisitio aloll fel-szabadítván, mentől hama-
rább Királyi méltóságába visszra tehessék. Ezek, 's
különösön *Salle* és *Barnave* nevezetű Deputátusok
a' következő fundamentomokkal oltalmazták Ki-
rályoknak ügyét. — „ A' Király el-szökvén egy
jelentő Levelet hagyott maga után a' Constitutio
ellen. A' nép kedvellette őtet; mert úgy nézte,
mint a' *Revolutio*' fejét, mellynek oltalmazására
magát esküvéssel ajánlotta vala. De meg-szegvén
hitét, úgy tünt szemeibe mindeneknek mint feje a'
Constitutio ellenségeinek. Es ennyibenn őtet én-is
a' vád aloll fel-nem szabadithatom. De lehetetlen
hogy eszetekbe ne juttassam néktek azt, mi módon
tettették-le a' Király előtt az ő állapottyát azok,
kik körüllette forgattanak. Ezek el-hitették a' Mo-
nárkhát [*Párisban* való veszedelmes állapottya fe-
löll, azt erősítvén, hogy ezen Város réá nézve
nem egyéb, hanem gyilkosok barlangja 's az ő el-
lensége volna, midőn ellenben a' távol lévő tarto-
mányoknak előll-járói, a' Depártmánok a' Királyt
kedvelvén, tsak arra várokoznának, hogy őtet ma-
gok közzé kaphassák, és az után ki-jelentnék,
hogy

hogy ítélőnek. Ki oltalmazhatta volna meg ma-
 gát ezen tsalogatások között? — XVI dik *Ludwig*
 ugyan proteflált a' *Ti* Constitutiótok ellen: de miért
 azt adta tsak okául, hogy véghez vihetetlennek tar-
 tya. De hiszem ezt közzületek is lókan tseleked-
 ték. A' Nemzeti-gyülésnek tagjai közzül 300-an
 protefláltak: 's mit feleltetek ezeknek? — azt
 ugyé, hogy kevélységből vagy elő-ítéletből még
 nem látták a' Constitutionnak joságát: de el-fog az
 idő jöni, hogy azt ök is jóvá hagyni és ditsérni fog-
 ják. Ezek a' kik így gondolkodnak nagy oszlopok
 lehetnek az Országban 's ki tudja, nem ezek-e a'
 azok, a' kik a' Király szemei előtt az igazságot el-
 dugták? A' Király sem ítélhetett hát egyéb mó-
 donn, hanem mint ezek. Ha a' Király hátra ha-
 gyott jelentő levelét fegyverrel kívánta volna óltal-
 mazni, már így ő egy tsuda volna: de azt nem
 lehet meg bizonyítani, hogy tselekedni akarta vol-
 na. *Bouillénak* tsak azt parantsolta, hogy futásá-
 bann óltalmazná: a' több rendeletlenségeket *Bouil-*
le és *Klinglin* magok okozták. Azért hogy a' Ki-
 rály meg tsalatott, nem lehet mondani, hogy a'
 bűnbena részis volna. A' Királynak hátra ha-
 gyott jelentő Levele, nem bizonyít egyebet, hanem
 tsak hogy a' Király más Constitutiót kíván: de eb-
 ből még semmi ellenséges indulatot nem lehet ki-
 hozni. — Továbbá le-írja itten *Salle* azokat a'
 szomorú következeseket, mellyek onnan eredőnek,
 ha a' Király nem fogna meg-bánthatatlannak tar-
 tatni. Végre javasolta, hogy a' következő 3
 punkumok leg-hamarább Dekretomba vétessenek. —
 1. *ben* Az a' Király, ki Nemzete ellen hadi sereget
 vezérel, többé Királynak nem tartatik. — 2. *szor*
 Egy Király, ha az után, hogy a' Constitutoria meg-
 esküdött, hitét meg-szegi, már a' Királyságból ki-
 tételt (ezen punkum felöll különösön meg akar-
 ta mutatni *Salle*, hogy XVI dik *Lajost* ez nem il-
 lethetné. — 3. *szor* Egy le-tett Király tsak anyi
 mint akármellyik Polgár, 's tselekedeteiről szintén
 mint ez, számolni tartozik. — Ezen utolsó Deput-
 tatus-

tátusnak beszéde, nem tsak hogy kedvet tanált, hanem el-is végeztetett hogy nyomtatásbann adatalsék - ki: a' 3 le-irt punktumok pedig Dekretom által erősfittetenek-meg.

Jul. 17 dikén a' Királynak el-szökését illető Dekretom is forma szerint meg-készítettet: de a' mely a' Királynak éppen olyan kedvező lévén, valamint a' közelebb le-iratott 3 punktumok, annyira vagyon hogy tsendélséget szerzett volna, hogy sőt inkább a' leg-nagyobb törvénytelenésekre kezdett leg-első ki-hirdettetésével is alkalmatosságot szolgáltatni. — Ismét szolgálatban vagynak ez szerint a' Párisi lámpás-fák: mellyekre Jul. 17-dikén egy sánta fa láb-os ember, 's egy Parókás-mesler minden tzerémónia nélkül tétetének-fel. — Ezen szegény legényeknek meg-ölettetésére a' következő környül állások adtanak alkalmatosságot. Tudtára esvén ugyan is a' Népnak, hogy a' Nemzeti gyűlés a' Királynak el-szökéséről oly kegyelmes Dekretumot adott volna ki, azonnal képzelhetetlen fok ezereknek sokasága szaladott a' *Márs* mezején öszve, kik a' *Jákobiták* ösztönözésére oly véggel jelentenek itt meg, hogy azt a' Protestátiót, mellyet a' *Jákobiták Klúbja*, a' Nemzeti gyűlésnek a' Király el-szökését illető igen engedelmes és kedvező Dekretuma ellen akart — bé-adni, neveiknek all-írásával erősfitenék-meg. Ezen mezőbenn egy Oltár lévén készítettve, melly előtt az egybe esküvésnek és a' nevek al-írásának kell vala meg-esni, magokat, a' fellyebb említett fa-lábos sánta Invalídus és Parókás, hogy azt a' mi az Oltáron történnék, ennek hasadékan nézhetnék, az Oltár háta megé vonták: de nem érhatték tzellyokat; mert elzébe vévén őket a' sokaság, azt ítélte, hogy az Aristokratikuskóktól meg-bérlettetvén, valami föld alatt el-rejtetett puska-por *Mina* által a' népet akarták volna fel-vet-tetni; melly szerint lámpás-sára vitettetvén, előbb erre tétetenek, innen ismét le vétetvén, fejek véte-tett, és a' bajonétoknak hegyén széllyel hordoz-tatott.

Ez szeriöt Párisbann ismét a' leg-nagyobb dühösség kezdett a' nép között uralkodni. A' Nemzeti-gyűlés minden mellerségét meg vette, hogy a' népet zabolán tarthassa: e' pedig ha egyéb fegyvere nintsen-is, zápor első módjára szorja a' követ az ellene masérozó Nemzeti fegyveres népre. A' Nemzeti-gyűlés a' már egyszer ki adott Dekretomot semmi részben változtatni nem akarja: a' *Jakobiták Klúbjá* ellenbenn a' népet magához hódítván, nem tsak protestál, hanem a' Nemzeti-gyűlést nyilvánagoson hazája árulójának lenni erősziti. — Valyon Uraim, mi fog mind ezekből lenni! Valyon a' szegény sánta Invalidus és a' Parókás molter, nem fognak é még másoknak-is a' lámpás-fa felé elő-pollá-jok lenni.

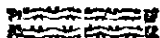
Tudósítások és Tudományt illető dolgok.

Azok, a' Magyar Országi közelebb tartott *Dietá* alkalmatosságával el-mondott Prédikátorok, melyekről már egyszer emlékeztünk vala, és a' melyeket sokan arany betűkre méltóknak ítélnék, már az őket nyomott Sajtó alól ki-költének, és a' *Magyar Publikum*' kezében forognak. Nem szükséges ezeknek dicséretekre semmi más okokat elé-számlálni — elég az, hogy ezeket az Ország színe és este előtt a' mi leg-tudósabb Prédikátoraink mondogatás' s dolgozták. — En élő nyelven is hallattam e'ek között egy néhányot, és azt ohajtanám, hogy már valaha nálunk is, mint a' Frantz, Anglus és Német szokta, az ilyen, és ezekhez hasonló Munkák nyomtatásban jöbetrnének kezünkbe; mert a' szó tsak el-szárnnyal — de az írás meg marad és mindenkor el-olvasható. — Az egész munka 23 és fél árkusból áll a' hozzá tartozó könyörgésekkel együtt: nagy 8-ad részben igen szép papprosra tisztán nyomtatva, és 17 garasokon találtatnak a' következő helyyeken:

„ Debretzenben, a' Réf. Collegiumban Földvár József Erd. Déák ifjunál. — Halason az Aucor Földvár Titát.

Tiszt. *Tormátsy* Urnál. — *Ketskéméten* T. Káplány *Musai* János Urnál. — *Kolozsvárt* *Berzéli* Gábor és *Bárdi* István Könyvkötő Uraknál. — *Losontzon* T. T. Prof. *Rozgonyi* Josef Urnál. — *Miskoltzon* T. T. *Komjátý* Abr. Prof. Urnál. — *S. Patakon* *Vátzy* Sámuel Bibliothecarius Urnál. — — *Pesten* *Weingand* és *Lindauer* Könyváros Uraknál. — — *Ó Budán* a' *Ki-adónál*. — *Győrben* T. T. *Szentmiklosi* Timatheus Ref. Préd. Urnál. — A' nyomtatvány száma igen kevés; azért a' kik ezt meg szeretni kívánnyák ne sokat kétsenek; mert az effélék idővel igen drágák szoktanak lenni. A' fenn említett Urak pedig addig is a' magok szives indulatjokat a' *Ki-adótól* el-nem tiltják, míg különös *Levele* által-is fogja ezeket meg-keresni.

Pesth 27. Julii. — „*Kedves Barátom!* — Egy hasznos Orvast bátorkodok az Urnak bizodalmasan ajánlani, a' kit az Ur az érdemes Közönségnek, különösön pedig az ő segítségé nélkül szükölködöknek hasonló bizodalommal ajánlani méltóztatson. — Egy olyan Szem Orvos ez, a' ki elsőbben a' vitézkedő *Sergeknél* Kéz-Orvosi Hivatalt viselt, az után pedig 9 esztendőktől fogva N. *Gömör Vármegyének* első Kéz-Orvosa lévén, mind ott, mind pedig más *Vármegyékben*-is példás jeleit adta az Orvosi Tudományban való járatoságának; a' midőn nem tsak külső hanem belső gyógyításával is sokakkal jót tett. De leg-nagyobb hajlandóságot érezvén, ő magában a' Szemek gyógyítására, ezt a' Tudományt egynéhány esztendőktől fogva magános szorgalmatoisága által annyira vitte, hogy nem egy nyomorultnak adta-meg illy kevés idő alatt szeme világát. A' melly mineműségét 's Tudományát az idevaló Orvosi Tehetség, *Facultas* előtti Operátioja által-is jelen meg-bizonyítván, érdemlett szép *Hiteles-Levéttel*, *Diplomával* meg-erősítettett. És ez az eddig-is betsületes Hivatalban 's kedveltségben lévő Kéz-Orvosa N. *Gömör Vármegyének* *Tóth Pápay*

pay János Ur az az érdemes Személy, a' ki első meg- vizgáltatott, *examindt 's authentizált* Nemes Magyar Szem- Orvos, a' mitsodás meg nem vólt, nintsen is: a' kiknek reá szükségek lészzen, megtalálhatják Gömör Vármegyében *Simoni* nevű Helységben *Rima- Szombat* körül.

Nemes Bihar Vármegyében lévő Székelyhidi és Dioszegi Uradalmokhoz tartozó, Nagy. Várad és Debreczen közt fekvő igen jó haszonvehető egynéhány Puzták u. m. Gyapoly, Kerekgyház, Kalfsza, Kis- Fejérthó, Fantsal, azon kívül még egyébféle *Beneficiumok*-is, nevezetelsen pedig: Kálmár-Boltok, Csapszékek, Mézszárlékek, Pálinka főző alkalmatosságok hozzá tartozandó szükséges Üstökkel és egyéb szükséges Eszközekkel együtt, Vadászat és Halászatoknak haszonvétele, nem külömben a' Hid és Vásár Vámnak jövedelmei *st.* három egymás után következő esztendőkre u. m. a 1-*ma* Januarii 1792. usque ultimam Decembris 1794. Kotyavetye által a' többet igérőknek Arendába foguak adatni. Mivel pedig ezen Kotyavetyéhez Sz. Mihály Havának 1-ső napja vagon meghatározva, tehát azok, a' kiknek az említett haszonvételeknek Exarendatiojára kedvek vagon, ne terheltesenek a' fent említett napon reggeli 9 órakor a' Székelyhidi Kásléyban az oda-való Uraság Tifztsége előtt megjelenni, a' hol addig-is a' kötendő Contractus vagy is egyezés Leyeleknek *Conditioi* felől minden nap értekezni lehet.

Költ Bétsben Augustusnak 2-dikán 1791.